Cena 40 hal.

Adres wydawnictwa Kraków, Stradom 13. Nr. telefonu 279. Konto czek. P. K. O. Nr. 174.455. — Listy i rękopisy należy przesyłać pod adresem redakcyi w Krakowie Stradom 13. — Adres Redakcyi i Administracyi dla Krakowa, Stradom 13. Nakładem Galicyjskiej Spółki Wydawniczej w Krakowie.

NOWY DZIENNIK

Cena 40 hal.

Prenumerata w b. Austro-Węgrzech, Król. Polskiem i Niemczech: mies. 10·50 kwart. 30 K. W Krakowie mies. 8.50, kwart. 25 K z odnoszeniem do domu mies. 10·50 kwart. 30 K. Cena ogłoszeń: 15 h. za 1 mm 1-szp. Prenumeratę ogłoszenia i przesyłki pieniężne przyjmuje Administracya w Krakowie Stradom 13.

ROK II. Kraków, piątek 9 maja 1919. Nr. 82

Deklaracya konstytucyjna.

Kraków, 7 maja.

(fr) Wczoraj odczytał w Sejmie minister spraw wewnętrznych projekt rządowy delegacyi konstytucyjnej Rzeczypospolitej polskiej. O ile nagi fakt wniesienia deklaracyi konstytucyjnej jest objawem zdrowym i radosnym, świadczącym, że rząd i Sejm konstytucyjny weszli na tory pozytywnej pracy państwowotwórczej, o tyle sama deklaracya wywołuje zdumienie i budzi poważny niepokój, bo kruchym, aż nadto kruchym, jest fundament prawny, na którym rząd obecny oprzeć pragnie byt niepodległej i wolnej Rzeczypospolitej polskiej.

Nie wdajemy się obecnie w merytoryczną analizę prawnych niedomagań projektu rządowego, nie zatrzymujemy się w tej chwili nad wielu niejasnościami stylistycznemi, okraszonemi bombastyczną, pustą i zgoła nic niemówiącą retoryką, od których wprost się roi w projekcie, ale jedno w tej chwili podnieść musimy: projekt deklaracyi konstytucyjnej, uchwalony przez rząd dnia 3 maja b. r. niepokoi, rozgorycza i zmusza do założenia ostrego protestu, bo jest podeptaniem najkardynalniejszego i najświętszego postulatu zgodnego współżycia narodów: podeptaniem praw mniejszości narodowych.

W tym przełomowym okresie, jakim jest budowa podstaw i zasadniczych form organizacyi politycznej, zdradził rząd warszawski, że w samej reakcyjnej małostkowości nie dorósł zadaniom chwil; okazał się on karłem politycznym, który nie ma odwagi spojrzeć w oczy prawdzie i rzeczywistości. Współcześni polscy mężowie stanu patrzą na państwo polskie oczyma krótkowzrocznych polityków dawniej monarchii austro-węgierskiej i pod kątem widzenia zgubnego centralizmu austryackiego chcą rozwiązać zagadnienia państwowotwórczej polityki polskiej. Zły to przykład, który w następstwach swych fatalnie odbić się musi na rozwoju Rzeczypospolitej polskiej. Nie tędy droga, jeśli spiżowym ma być fundament, nie tędy droga, jeśli spiżowym ma być gmach, wznoszony obecnie przez miarodajne czynniki polskie!

Bo dziś głośno i donośnie rzec się musi: państwo polskie nie jest pod względem narodowościowym tworem jednorodnym; skupia ono bowiem na swych ziemiach poważne mniejszości narodowe, które, jeśliby Polska otrzymała swe granice historyczne, stanowić będą niemal połowę ludności ziem polskich. Polska — to nie Francya, nie Włochy, ani nawet Anglia, w Polsce żyją dziś obok i wśród większości polskiej Żydzi, Litwini, Białorusini, Ukraińcy, Niemcy. Fakt ten raz wreszcie uznać się musi, i on też stać się winien punktem wyjścia w wewnętrznej polityce państwowej, jeśli utrzymaną ma być spoistość wewnętrzna Rzeczypospolitej, jeśli niewzruszoną ma być jej odporność na zewnątrz. O tem winien był pamiętać polski mąż stanu doby współczesnej, jeśli patrzyć umie jasnym i nieprzyćmionym wzrokiem w przyszłość...

Złowróżebnym jest projekt deklaracyi konstytucyjnej, bo właśnie ignoruje i przemilcza fakt istnienia w państwie mniejszości narodowych. Brak uznania mniejszości narodowych i udzielenia im gwarancyi prawnych jest fatalnym zasadniczym błędem projektu deklaracyi konstytucyjnej, który nie da się zakryć archaicznymi szumnymi frazesami papierowymi o wolności, równości wobec prawa itd. To ciągłe powtarzanie w projekcie słów: **naród polski**, zamiast **państwo polskie**, ten charakterystyczny zwrot o »uleganiu rozkazom całego **narodu**« itd. świadczą o duchu deklaracyi i o jej wartości. Anachronizmem zgubnym jest ona, godnym tak krótkowzrocznych mężów stanu, jakimi okazali się autorzy projektu. Lecz życie silniejsze od cierpliwego papieru i pergaminu zmusi do odwrotu, do odwrotu jak najszybszego.

Pogromy w Kolbuszowej i okolicy.

Kraków. 7 maja.

Żydowska gmina wyznaniowa w Krakowie otrzymała dziś od żydowskiej gminy w Kolbuszowej następujący telegram:

Żydzi tutejsi doszczętnie zostali splądrowani. Błagamy o pomoc. Liczba zabitych dotąd nieznana.

Pozatem donosi nam nasz korespondent rzeszowski:

Z Głogowa, Trzyczyna, Kolbuszowej, Majdana i Czudca nadeszły do Rzeszowa wieści o wybuchłych tam rozruchach antyżydowskich. Z Czudca proszono wczoraj telegraficznie tutejszy kahał o przysłanie lekarzy ze względu na znaczną ilość rannych.

Od przyjezdnych dowiadujemy się, że **w Kolbuszowej zabito 8 Żydów.** Wiadomości tej nie zdołaliśmy do zamknięcia redakcyi sprawdzić.

Prez. Wilson w obronie praw mniejszości narodowej Żydów.

(Telegram własny „Nowego Dziennika“).

Paryż. Prezydent Wilson oświadczył amerykańskiej delegacyi żydowskiej na konferencyi Żydowskich Rad Narodowych w Paryżu, że wie o tem, iż we wschodniej Europie musi się dać Żydom prawa mniejszości narodowej, **inaczej będzie tam piekło.** Wilson mówił dalej, że stara się o **zagwarantowanie** tych praw jako conditio sine qua non. przy ustaleniu traktatów pokojowych z nowemi państwami. Prezydent Wilson zajęty jest obecnie wypracowaniem odpowiednich klauzul w traktacie pokojowym.

Wielki mityng w Paryżu.

(Telegram własny Nowego Dziennika.)

Paryż. 5 maja odbył się tu wielki mityng przy udziale 2000 osób w sprawie praw mniejszości narodowej Żydów. Przemawiał Dr. Leon Reich, który rozwinął teoretyczne i polityczne zasady żądań Żydów w Europie wschodniej. Następnie przemawiał Leon Motzkin. Uchwalono rezolucyę domagającą się od konferencyi pokojowej zagwarantowania praw mniejszości narodowej Żydów.

Warunki pokojowe co do Turcyi.

Rotterdam, PAT. „Daily Telegraph“ donosi w sprawie warunków pokojowych co do Turcyi, że otrzyma ona obszary zamieszkałe wyłącznie przez Turków. Konstantynopol otrzymają Stany Zjednoczone jako państwo mandatowe. Senat amerykański dał już na to swoje przyzwolenie. To samo dotyczy skrawka Aleksandretto. Francuzi otrzymają Syryę. Czy Damaszek będzie włączony do tego obszaru, nie jest jeszcze ustalone. **Żydzi otrzymają równe prawa w Palestynie, która jednak nie będzie osobną republiką.** Grecya otrzyma Smyrnę. Cypr nie wchodzi w traktat, gdyż jest własnością Anglii, która zresztą zamierza zrzec się go dobrowolnie.

Nienajlepsze wrażenie z traktatu pokojowego.

Paryż, PAT. Havas. Na początku posiedzenia rady ministrów w dniu 4 maja prezydent ministrów Clemenceau podał do wiadomości główne postanowienia traktatu pokojowego. Kilku ministrów zapytanych o wrażenie odpowiedziało, że odniosło **nienajkorzystniejsze wrażenie.** »Gaulois« pisze, że zdając sobie sprawę z konfliktu między Włochami a sojusznikami, Clemenceau oświadczył, iż mimo trudności ma niepłonną nadzieję, że uda się sprawę pomyślnie załatwić, a krótka zwłoka pozwoli Włochom przybyć na wręczenie traktatu pokojowego. Dzienniki z zadowoleniem stwierdzają, że wymiana poglądów między Włochami a sojusznikami toczy się dalej i widzą w tem zapowiedź pomyślnego zwrotu, którego powinszuje sobie cała opinia publiczna we Francyi, która wyraża życzenie, aby delegaci włoscy rychło zajęli miejsce u boku innych pełnomocników.

Nowi delegaci włoscy w Paryżu.

Wiedeń, PAT. „Zeit“ donosi z Genewy, że pobyt delegatów włoskich w Paryżu jest obliczony na 8 dni. Według „Matina“ dotyczasowych zastępców Salandrę i Rattiego mają zastąpić Connandi i Bissolatti.

Lloyd George o bankructwie bolszewizmu.

Wiedeń, (Tel. wł.) »Neues Wiener Journal« donosi z Berna: Lloyd George oświadczył wobec żurnalistów angielskich: **Dni bolszewizmu są liczone.** Po Węgrzech przychodzi kolej na Rosyę. Zniszczymy bolszewizm rosyjski nietylko siłą zbrojną, lecz także przez wielką gospodarczą blokadę. Lenin i Trocki sami już przyznają, że eksperyment komunistyczny im się nie udał. Ponieważ tak dalej rządzić nie mogą, przywołują kapitalizm międzynarodowy do kraju. Zmusimy ich do kapitulacyi. Bolszewizm zniknie z powodu gospodarczego niedorozwoju. W każdym razie będą wypadki w Monachium i w Budapeszcie skuteczną nauką dla umiarkowanych żywiołów wśród robotników. Wszystkie nasze sprawozdania z ostatnich dni wskazują na to, że wśród międzynarodowego proletaryatu nastąpiło wyraźnie **przesunięcie na prawo.** Komunizm awanturników skończył się, **zdrowy komunizm wspólnej owocodajnej pracy musi połączyć wszystkie klasy.**

Finlandczycy w Petersburgu?

Wiedeń, PAT. Biuro kor. z Amsterdamu donosi, że dziennik tamtejszy „Telegraaf“ podaje, że Petersburg został zdobyty przez wojska finlandzkie. Potwierdzenia tej wiadomości dotychczas niema.

Rząd sowietów przeciw Rumunii.

Wiedeń, PAT. Iskrówka Biura kor. z Moskwy. Cziczerin wysłał do Belli Khuna następujący telegram iskrowy: Proszę mi donieść, czy wręczył pan rządowi rumuńskiemu ultimatum nasze i Rakowskiego z dnia 1 maja. Dnia następnego przesłał Rakowski drugie ultimatum rządowi rumuńskiemu, w którem żąda opróżnienia Bukowiny. Jako termin ostateczny opróżnienia podaje północ 4 maja. (Tu w telegramie luka). Pochód Rumunów w głąb Węgier i ich okrucieństwa wobec ludności na Bukowinie, zmusiły rząd sowietów do wystosowania ultimatum pod adresem Rumunii. W chwili, gdy przeciw nam tworzy się koalicya, musi powstać koalicya republik sowieckich i w pierwszej chwili pospieszyć z czynną pomocą Węgrom sowieckim.

Rumuni w Budapeszcie.

Kraków. P. A. T. Radio stacyi krakowskiej z Lyonu. Według telegramu z Berlina ogłoszono w prasie francuskiej, że armia rumuńska zajęła podobno Budapeszt. Z Bazylei donoszą, że Szamuely, komisarz ludowy rządu Beli Khuna, uciekł z Budapesztu automobilem, został jednak na granicy austryackiej przez wojska austryackie zaaresztowany. Sądzą tu, że wydarzenia w Monachium i w Budapeszcie znajdą znaczny oddźwięk w Moskwie, ponieważ Lenin i jego towarzysze pokładali wielkie nadzieje w w tryumfie ich doktryn w Europie środkowej.

Spisek bolszewicki w Osieku.

Osiek, PAT. Wykryto tu spisek bolszewicki, który miał na celu wywołanie wybuchu w dniu 1 maja. Za przykładem Osieku miał pójść Zagrzeb. Osiek obsadziły wojska francuskie. Uwięziono szereg osób. Uwięzionych chciał tłum odbić.

Projekt Deklaracyi Konstytucyjnej.

(Ciąg dalszy).

Naczelnik Rzeczypospolitej

IV. Władzę najwyższej pieczy nad ustawami i ich wiernego wykonywania oddaje naród naczelnikowi Rzeczypospolitej, obieranemu na lat siedm, w równem, bezpośredniem i tajnem głosowaniu wszystkich obywateli. Wybrany, przed Sejmem służbę Rzeczypospolitej przyrzeka. Na zaszczytne to stanowisko wybrany być może jedynie obywatel Rzeczypospolitej. Po upływie lat siedmiu ten sam naczelnik może być ponownie wybrany. Osobna ustawa przepisze porządek aktu wyborczego. Naczelnik jest pierwszym wśród równych obywateli Rzeczypospolitej, wobec narodu ją wyobraża, poselstwa zagraniczne pod narodu odpowiedzialnością przyjmuje, za sejmu zgodą przymierza zawiera albo wypowiada, strzegąc zawsze niepodległości, zasad i spraw Rzeczypospolitej. Naczelnik jest wodzem naczelnym siły zbrojnej Rzeczypospolitej, powołuje Rząd przed sejmem odpowiedzialny, mianuje dowódców, wyższych urzędników, do których należy wyznaczanie niższych organów władzy. Naczelnik posiada też prawo łaski względem przez sąd potępionych, z wyjątkiem najwyższych urzędników winnych nadużycia władzy. Naczelnik w czasie prawem przewidzianym rozpisuje wybory do Sejmu, zwołuje sejm corocznie przynajmniej na sześciomiesięczną w razie potrzeby nadzwyczajną sesyę na zgodny wniosek rządu i Straży praw, sejm rozwiązuje z obowiązkiem rozpisania nowych wyborów najpóźniej w ciągu sześciu tygodni od dnia rozwiązania.

Naczelnik podpisuje i ogłasza ustawy przez sejm uchwalone, w czem pomoc mu niesie Straż praw, badając uchwały sejmowe w przedmiocie ich sformułowania i zgodności z konstytucyą.

Straż Praw składa się z 30 mężów powoływanych co cztery lata przez Naczelnika w sposób ustawą wskazany.

Naczelnik władny jest na podstawie opinii Straży Praw w ciągu 15 dni od powzięcia uchwały sejmowej zwrócić ją Sejmowi do ponownego rozpatrzenia.

Ustawa zwrócona wskutek usterek w jej sformułowaniu, winna być przedmiotem obrad na najbliższem posiedzeniu Sejmu. W razie zwrócenia ustawy z powodu jej niezgodności z konstytucyą albo protestu czwartej części składu poselskiego Sejmu, ponowna uchwała Sejmu w tej sprawie jest ostateczną.

W razie naruszania konstytucyi przez naczelnika, Sejm może uchwalić większością przynajmniej trzech czwartych składu poselskiego Sejmu przeprowadzenie nowych wyborów naczelnika. Uchwała ta nie podlega zawieszeniu i winna być niezwłocznie wykonaną.

Za czynności urzędowe naczelnik nie jest odpowiedzialny ani politycznie ani cywilnie. Każdy akt rządowy naczelnika wymaga podpisu odpowiedniego ministra. Przez podpisanie aktu minister na siebie bierze odpowiedzialność za niego. W razie śmierci albo ustąpienia naczelnika lub dłuższej przeszkody w jego urzędowaniu, zastępują go do chwili wyboru nowego naczelnika albo usunięcia przeszkody, marszałek Sejmu, prezydent ministrów i pierwszy prezes sądu najwyższego, wspólnie sprawując zwierzchnią władzę wykonawczą Rzeczypospolitej.

Rząd Rzeczypospolitej

V. stanowią wspólnie ministrowie, przez naczelnika państwa mianowani, przed Sejmem odpowiedzialni. Mianowanie i odwołanie ministrów następuje na wniosek powołanego przez naczelnika prezydenta ministrów. Przed objęciem urzędowania składają oni przed naczelnikiem ślubowanie wiernego sprawowania urzędu. Prezydent ministrów i ministrowie tworzą radę ministrów, występującą na zewnątrz jako rząd jednolity. Ministrowie odpowiadają przed Sejmem zbiorowo za ogólny kierunek polityki rządu i pojedynczo każdy w swym zakresie, za zgodność działania z ustawami i prawidłowy tok podległych im gałęzi administracyi. Rada ministrów i ministrowie, każdy w swoim zakresie, mają prawo celem wykonania ustaw wydawać rozporządzenia wykonawcze, zarządzenia, zakazy, nakazy i zapewnić ich przeprowadzenie wobec opornych użyciem przymusu, prawem przepisanego.

Sejm większością dwóch trzecich głosów może postawić ministra w stan oskarżenia za naruszenie konstytucyi albo jakiejkolwiek ustawy.

Ustrój administracyjny Rzeczypospolitej opierać się będzie na zasadzie decentralizacyi i współdziałania czynnika obywatelskiego z czynnikiem urzędniczym. Odwołanie od postanowień organów wykonawczych dopuszczalne będzie w zasadzie tylko do jednej wyższej instancyi.

Urzędnik Rzeczypospolitej w jej imieniu działający winien być przejęty szlachetnym duchem uspołecznienia i odpowiedzialności strzegąc się przetworzenia w członka kasty, od obywateli oderwanej.

Samorząd.

VI. Obywatele zespoleni są w naród i społeczności samorządne, przez współżycie sąsiedzkie i zaspakajanie potrzeb miejscowych ustalone. Mają one w swojej pieczy dobro wszystkich mieszkańców i wpływ zapewniony we wszystkich dziedzinach życia miejscowego. Rządzą się udziałem powszechnym obywateli i wiążą się z całością Rzeczypospolitej przez wspólność organów wykonawczych. Do czuwania nad potrzebami swemi społeczność gminna powołuje przedstawicielstwo swe, żadnej nie pomijając gromady, przez ogół obierane. Przedstawicielstwu temu podlega przez nie obierany rząd gminny z wójta i ławników złożony.

W zakresie podobnym społeczności miejskie budowane będą.

Celem lepszego swoich czynności sprawowania, społeczności gminne tworzą z sobą związki powiatowe, im część swoich zadań i prac przekazując.

Sprawy społeczne, które wymagają jednolitości urządzeń Rzeczypospolitej, będą przekazywane Sejmowi, władnemu normować ustrój prawa i rozwój społeczności w drodze osobnej ustawy.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Z obrad Sejmu.

Kwestya waluty.

Warszawa. PAT. Dzisiejsze posiedzenie Sejmu zaczęło się o godz. 3.30 popoł. Po odczytaniu kilku interpelacyi przed przystąpieniem do porządku dziennego poseł Federowicz oświadczył, że na pierwszym punkcie umieszczone jest sprawozdanie komisyi o nagłym wniosku ministra skarbu w sprawie zmiany banknotów, zaniechania stemplowania, i w sprawie emisyi nowej 4 proc. renty polskiej. Sprawa ta obchodzi przedewszystkiem posiadaczy koron w Małopolsce i w dawnem jeneral — gubernatorstwie lubelskiem. Z okolic tych i ze Śląska przybyły do Sejmu dzisiaj deputacye ze wszystkich sfer społecznych, celem porozumienia się z posłami. Ponieważ przyjechały one dopiero dzisiaj, mowca wnosi, aby ten punkt usunąć z porządku dzisiejszego [illegible] i odłożyć do najbliższe[illegible]

[illegible]bu Karpiński oświad[illegible] była przez całe miesiące w zawieszeniu i dalsza zwłoka byłaby szkodliwa dla sprawy, gdyż przygotowania techniczne muszą się wreszcie rozpocząć. W artykule trzecim minister skarbu ma otrzymać upoważnienie do przygotowania świadectw renty polskiej na sumę miliarda. Rokowania się rozpoczęły i każdy dzień zwłoki oddala nas od rozpoczęcia wymiany, od której zależą wszystkie nasze sprawy gospodarcze. Dopóki chaos pieniężny będzie istniał, nie może być mowy o tem, aby nasze życie gospodarcze poszło normalnym torem. Minister byłby przeciwny wszelkiej dalszej zwłoce. Obawa przedstawicieli Galicyi jest nieuzasadniona, bo dzisiejsza ustawa bynajmniej nie decyduje o kursie wymiennym. Kurs ten będzie ustalony osobną ustawą, która wpłynie do Sejmu na krótko przed rozpoczęciem samej wymiany. Teraz idzie tylko o to, aby ministerstwo miało możność i prawo rozpocząć pertraktacye przygotowawcze. Minister prosi, aby ustawa była dzisiaj rozpatrywaną.

Poseł Diamand oświadcza: Taktyczne pociągnięcie pana ministra świadczy o wielkiej sprawności parlamentarnej, lecz jest zasługą ministra, że dotąd nie mamy nostemplowanych i sprawa jest od miesięcy w zawieszeniu. Idzie tylko o 48 godzin. Pan minister sprawę tak przedstawia, że to Izba przewleka rzecz, a on jest tym czynnikiem, który stara się o przyspieszenie. Niesłusznem jest też twierdzenie, że dzisiejsza ustawa nie przesądza całej sprawy. Przeciwnie, uchwała którą mamy powziąć, upoważnia rząd do niestemplowania i od niej w znacznej części zależy rozwiązanie całej kwestyi. Idzie tylko o prędsze oddanie do druku blankietów na rentę. Złote nadejdą prawdopodobnie w lipcu, dlatego jest wszystko jedno, czy minister odda tę robotę dzisiaj wieczór czy w piątek wieczór. Przybyły reprezentacye znacznej części państwa, aby się w tej sprawie porozumieć, dlatego mowca popiera wniosek posła Federowicza.

Minister Karpiński oświadcza, że jeżeli wniosek domaga się tylko zwłoki 48 godzin, to on niema nic przeciw temu, i godzi się na odroczenie tego punktu.

Następne posiedzenie odbędzie się w piątek o godz. 12 w południe, z następującym porządkiem dziennym: 1) drugie względnie trzecie czytanie ustawy w sprawie wymiany znaków obrotowych, znajdujących się w obiegu na ziemiach polskich. 2) Dyskusya nad ustawą konstytucyjną wniesioną przez rząd. Po załatwieniu pierwszego punktu porządku dziennego nastąpi przerwa, która potrwa do godz. 3 popoł., poczem rozpocznie się nowe posiedzenie poświęcone dyskusyi nad deklaracyą konstytucyjną.

Expose Dmowskiego w Paryżu.

Paryż. P. T. A. Telegram paryskiego korespondenta P. T. A. W imieniu polskiej delegacyi pokojowej Dmowski przedstawił treściwe ekspose o koniecznych warunkach zabezpieczenia interesów Polski. Głównie podniósł on konieczność wspólnej granicy z Rumunią, zapewnienia polskiego zarządu w zagłębiu naftowem i usunięcia za interwencyą sojuszników wojskowych austryacko-niemieckich z armii ukraińskiej.

Zdenerwowanie we Wiedniu.

Wiedeń. Tel. wł. W kołach parlamentarnych i rządowych panuje wielkie zdenerwowanie przed wyjazdem delegatów niem. Austryi na konferencyę pokojową. Na pierwszy plan wysunęła się kwestya wyboru delegatów. Rząd wystawił listę z b. ministrem dr Kleinem na czele. Chrześcijańsko-społeczni wysuwają kandydaturę b. ministra dra Becka. Ze względu na południowy Tyrol i pod wrażeniem informacyi, otrzymanych z Paryża, uchylają się chrześcijańsko-społeczni coraz bardziej od planu połączenia się z Niemcami i dlatego żądają, aby do Paryża wysłano polityków, którzy w tej sprawie nie bardzo się dotychczas eksponowali. W związku z tem mówią w informowanych kołach poważnie o mającej nastąpić dymisyi dra Bauera i nawet dra Kleina, gdyż nie uchodzi, zdaniem tych kół, aby w obecnej chwili jątrzono koalicyę i dalej propagowano połączenie niem. Austryi z Niemcami.

Z Paryża nadchodzą wiadomości, że koalicya ma zamiar prowadzić z delegatami niem. Austryi rokowania, niezależnie od Niemiec. Rokowania te mają dotyczyć: 1) kwestyi polityczno-terytoryalnych (odgraniczenie od państw powstałych na obszarze dawnej monarchii), 2) kwestyi gospodarczo-komunikacyjnych i 3) finansowych.

Przygotowania.

Paryż, PAT. Wilson, Clemenceau i Lloyd George udali się do Wersalu, gdzie oglądali salę, w której odbędzie się wręczenie tekstu preliminarza pokojowego delegatom niemieckim. Potwierdza się wiadomość, że w czwartek tekst ten będzie podany do wiadomości zebraniu delegatów 12 państw, które wypowiedziały wojnę Niemcom, oraz delegatowi Brazylii. Preliminarze jutro zakomunikowane będą delegatom na konferencyę na posiedzeniu tajnem.

Ceremoniał wręczenia preliminaryów pokoj. Niemcom.

Kraków PAT. Radio stacyi krak. z Lyonu. W czasie doręczenia warunków pokojowych Niemcom będzie przewodniczył p. Clemenceau, mając po prawej stronie Wilsona a po lewej Llyoda George'a. Uroczyste posiedzenie, które odbędzie się w pałacu Trianon w Wersalu, będzie bardzo krótkie. Clemenceau jako przewodniczący konferencyi pokojowej wypowie krótkie przemówienie; następnie p. Buteux, główny sekretarz konferencyi pokojowej wręczy hr. Brockdorff-Rantzau, przewodniczącemu delegacyi niemieckiej pierwszy egzemplarz preliminaryów pokojowych zaznaczając przytem, że delegacya może otrzymać tylko tyle egzemplarzy, ile potrzebuje. Z okazyi tego ceromoniału zaznaczyć należy, że stanowisko delegacyi włoskiej zostało zakomunikowane pełnomocnikom niemieckim we wtorek rano, to znaczy, że Włochy co do preliminarzy pokojowych stają przy boku innych mocarstw, które prowadziły wojnę z Niemcami.

Wilson nie chce ustąpić.

Berlin, PAT. „Voss. Ztg." cytuje doniesienie N. York Heralda, że Wilson oświadczył, iż w kwestyi Rjeki nie ma zamiaru ustępować.

O węgiel cieszyński.

Rotterdam, PAT. „Daily Telegraph" donosi, że na razie nie jest jeszcze wyjaśnione, czy węgiel cieszyński będzie należał do Polski czy do Czech.

Rada pięciu oddaje rozstrzygnięcie Śląska wschodniego delegacyi polskiej i czeskiej.

Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego komunikuje urzędowo: Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego otrzymała od komisyi aliantów w Cieszynie następującą notę:

„Cieszyn 6 maja 1919. L. 188 nota komisyi międzysojuszniczej w Cieszynie.

Uprasza się o zakomunikowanie prasie następującej noty:

Ze względu na błędne albo nieścisłe informacye jakie pojawiły się w miejscowej prasie w sprawie Śląska wschodniego komisya międzysojusznicza uważa za potrzebne zakomunikować co następuje:

Po zbadaniu sprawozdania przedłożonego przez komisyę Cieszyńską i przez komisye, które się zajmowały w Paryżu zagadnieniami czesko-polskim, Rada pięciu postanowiła nierozstrzygać sama drażliwej kwestyi Śląska wschodniego, lecz pozostawić paryskim przedstawicielom rządów czesko-słowackiego i polskiego zadanie porozumienia się wzajemnego co do uregulowania tej kwestyi.

Niema sojuszu między ukraińcami i bolszewikami.

Paryż. PAT. Radio warszawskie. Delegacya ukraińska w Paryżu zaprzecza, jakoby między rządem ukraińskim a bolszewikami moskiewskimi został zawarty sojusz. W przymierzu z rządem Sowietów w Moskwie pozostaje jedynie bolszewicki rząd ukraiński Rakowskiego, który jednak nie ma poparcia wśród ludności.

Wydalenie obcych konsulów z Ukrainy.

Sebastopol, PAT. Biuro ukraińskie donosi: Komisaryat republiki sowietów wezwał konsulów obcych państw do opuszczenia Ukrainy w ciągu ośmiu dni. Komisaryat motywuje to tem, że dotyczące państwa nie uznały państwa ukraińskiego.

Kwestya żydowska na Litwie.

Sprawa uznania żydowskiej mniejszości narodowej.

Jak już donieśliśmy, komisya wojskowa wydelegowała subkomitet na front północnowschodni. Członkowie subkomitetu powrócili już do Warszawy. Są to posłowie: Dąbski, Erdmau, Bogiński, Michalak i Rzemieński. Wraz z posłami odwiedziło front kilku dziennikarzy, pomiędzy nimi również przedstawiciel Biura Wiadomości Dziennikarskich w Warszawie.

Z rozmów, jakie przedstawiciel B. W. D. prowadził z wyżej wymienionymi posłami, wrażenie jakie odnieśli oni z prowadzonych przez siebie dochodzeń, da się objektywnie sformułować w sposób następujący:

Jeżeli żydowski problem narodowościowy stał się zagadnieniem palącem w b. Kongresówce, to na Litwie i Rusi występuje on z siłą niezwykłą, wskutek wogóle mieszanego charakteru ludności tych ziem.

Z drugiej strony interes narodowy żydowski wymaga połączenia w jedną całość państwową tych ziem, które ludność żydowska zamieszkuje zwartemi masami. Z tego punktu widzenia Żydzi uważać musieliby za katastrofę narodową podział Polski i Litwy na dwa odrębne organizmy państwowe. Zdawaćby się tedy mogło — cytujemy wciąż opinię posłów — że dążenie Polaków do zlania Polski z Litwą spotkać się powinno ze współdziałaniem Żydów. Niestety, stają temu na przeszkodzie względy natury gospodarczej.

Burżuazya żydowska widzi w utracie rynków wschodnich poważne dla siebie niebezpieczeństwo. Granica celna między zjednoczonemi Polską i Litwą a państwem rosyjskiem zabiłaby handel i przemysł w pierwszych dwóch krajach, które cały swój rozwój w tym kierunku opierały na rynkach wschodnich.

Pod tym względem burżuazya żydowska niewiele się różni od burżuazyi polskiej, która wszak w ciągu pierwszych lat wojny broniła się zębami i nogami przeciwko idei niepodległości Polski.

Niemniej posłowie uważają stanowisko to za błędne i pragną, ażeby polityka władz polskich w Wilnie zmierzała do pogodzenia Żydów z państwowością polską. W konferencyach swych z przedstawicielami tych władz posłowie kładli na to niejednokrotnie nacisk i spotykali się z zupełnem zrozumieniem sytuacyi.

Na podstawie zebranych wrażeń podczas swego pobytu w Wilnie, przedstawiciel B. W. D. dodać może od siebie, że nie jest wykluczonem dojście do ugody polsko-żydowskiej, na podstawie uznania Żydów na Litwie za jedną z miejszości narodowych. Wskazują na to rozmaite objawy między innemi i to, że władze wileńskie przyjmują podania, zredagowane w języku żydowskim, co wobec dotychczasowych stosunków jest dużym krokiem naprzód.

Oświadczenie komisarza Osmółowskiego.

Warszawa. Na interwencyę posła Grünbauma u komisarza cywilnego dla Litwy i Białorusi, Osmółowskiego wydano zarządzenie natychmiastowego uwolnienia zaaresztowanych we Wilnie znanych literatów żydowskich Nigera i Joffego. (Znany dramaturg A. Weiter został — jak wiadomo — zabity). Komisarz Osmółowski oświadczył posłowi Grünbaumowi, że we wszystkich miastach litewskich ustanowione zostały mieszane komisye, w skład których wchodzą także reprezentanci żydowscy, które to komisye mają dokładnie zbadać ostatnie wydarzenia a w szczególności zbadać winę uwięzionych.

W dalszym ciągu rozmowy oświadczył komisarz Osmółowski, że administracya cywilna nic nie ma przeciwko zorganizowaniu się ludności żydowskiej i stworzeniu legalnych miejscowych żydowskich ciał reprezentacyjnych wobec władzy polskiej. Administracya cywilna będzie się starała usunąć wszystkie nadużycia wobec Żydów i dopuścić do proporcyonalnego zastępstwa ludności żydowskiej we wszystkich korporacyach.

Ostatnie wydarzenia na Litwie — oświadczył komisarz — mają swą przyczynę w tem, że niektórzy członkowie byłej samoobrony polskiej przeciw bolszewikom, nadużywają teraz broni do rabunków i napadów na ludność żydowską.

Poseł Grünbaum odniósł z tej rozmowy wrażenie, że na Litwie rozpocznie się teraz nowy kurs w odniesieniu do ludności żydowskiej.

Wiadomość podana przez Dwugroszówkę (a skwapliwie przedrukowana przez „Dziennik Polski",) że poseł Grünbaum zapowiedział w Pińsku, iż „sprawę Pińska — Polska zapłaci Litwą", jest — jak oświadcza poseł Grünbaum w „Jüd. Folk" — kompletnie wyssaną z palca.

Echa pogromu w Rzeszowie.

Kraków, 7 maja.

Ciężko ranny w czasie pogromu Samuel Silbermann wyzionął ducha.

Ludność żydowska żyje dalej w panicznym strachu, gdyż chłopi odgrażają się, że nie skończy się na ekscesach sobotnich i niedzielnych. Asumpt do tych pogróżek dał fakt, że w jednym ze splądrowanych sklepów, w którym resztki przedmiotów zbierało trzech małych chłopców katolickich, wypłynął z odkręconego kurka gaz a chłopcy ulegli otruciu.

NA MARGINESIE.

Nowa teorya o równouprawnieniu.

W sobotę, w dzień rocznicy Konstytucyi majowej, rzucił chochlik na mój stół broszurę inż. Mieczysława Wójcickiego pt. „Polska a państwo żydowskie." Zacząłem ją chciwie czytać, nie przeczuwając oczywiście, iż między tą niepozorną broszurą a świętem majowem zachodzi jakikolwiek związek. Skądżeby stosunek Polski do państwa żydowskiego miał związek z Konstytucyą 3. maja — tak myślałem, aż doszedłem do strony 26-tej. Na tej stronie utkwiłem. Utkwiłem zaś dlatego, że w sobotę rano czytałem w „Nowym Dz." w artykule — jak się pokazało — bardzo naiwnym, że proklamowane przez Konstytucyę równouprawnienie obywatelskie jest wprawdzie czemś bardzo cennem i wartościowem, ale wobec zasad Wilsona — przeżytem. Bo przesłanką prawa samostanowienia o sobie narodów jest naturalnie obywatelskie równouprawnienie wszystkich poszczególnych członków danych narodów.

Inż. Wójcicki uznaje naturalnie zasady Wilsona — kto ich „w zasadzie" nie uznaje? —, ale nie co do Żydów... A inaczej: uznaje je co do Palestyny, ale nie co do — Żydów w Polsce. Co do Polski konstruuje inż. Wójcicki zupełnie nową teoryę, która, ni mniej ni więcej, rozbija w puch całą Konstytucyę Majową! Żydom nie należy się w Polsce równouprawnienie, — mówi inż. Wójcicki — bo gdyby im je dano, byliby górą nad Polakami. Mają oni bowiem już jedno równouprawnienie, a m. w łonie „wszechświatowej społeczności żydowskiej"; mieliby więc dwa równouprawnienia, gdyby zostali nadto równouprawnieni w Polsce... Inż. Wójcicki żąda więc co do Żydów polskich stanu z przed 1791 roku...

Nie można zaprzeczyć, że teorya ta jest bardzo logiczną i sprytnie obmyślaną. Jeżeli inż. Wójcicki jest tak samo dobrym inżynierem jak dowcipnym politykiem, to oddam mu w zarząd zburzenie mej kamieniczki, gdy będę wyjeżdżał do Palestyny...

Pepin.

Z sali koncertowej.

Produkcye Rity Sacchetto są właściwie w swojej większości poematami rytmicznymi, a nie tańcami, — których istota polega na charakterystycznej, pewnej monotonii rytmu przy ewentualnej zmianie melodyi. Między sztuką Rity Sacchetto a tańcami jest jeszcze ta zasadnicza różnicza, że taniec jest ruchem „przywtórze" melodyi, a rytmiczna sztuka artystki jest wyczuwaniem najsubtelniejszych rytmów i realizowaniem ich ruchami całego ciała, a więc nóg, ramion, całej postaci, palców nawet — przyczem poszczególne części ciała mogą wykonywać inną figurę rytniczną. Widzowi, niewtajemniczonemu, który takie kompozycye ogląda, nie uświadania się cała trudna i skomplikowana technika, jaka się poza takim estetycznym obrazem kryje; widz odnosi tylko wrażenie tego, co jest właśnie celem artystycznym tej sztuki, jednoczącej w sobie muzykę i plastykę, najbliższą koligacyę tego praśrodka, jakim jest rytm.

Rytniczne poematy, przypominają swoimi elementami ten dział sztuki greckiej, choćby się nawet odchylały nowymi czynnikami od typu tancerek greckich.

Twórcą i krzewicielem tego nowego rodzaju „umuzykalnienia ludzkości" jest Jaqu s Dalcroze, w którego systemie taniec jest tylko jednym z rezultatów nowej metody.

Doskonalą reprezentanką tego kierunku jest właśnie Rita Sacchetto; ona przez swoją pomysłowość, inteligencyę, technikę i niepowszednią, czarującą urodę — przysparza sztuce jakby nowych jakości. „Wspomnienie z balu" Gilleta i „Syamska fantazya dzwonkową" zupełnie kontrastyczne i inne — tam czysty styl, tu ekspresyonistyczna negacya formy i wyrażanie nastroju wrażeń wewnętrznych — były tego najlepszym dowodem.

Trzy punkta solowe pianistki Felix-Neugerowej wskazują na bardzo solidną technikę i zupełne opanowanie instrumentu. Interpretacya ballady As dur Chopina dawała nawet momenta niczem niezakłóconego estetycznego wrażenia.

Jako akompaniatorka tańców, wykazuje Neugerowa dużą rutynę.

F. S.

Nowa opera polska.

Wiekopomne wypadki, które przeżywało w ostatnich miesiącach miasto Lwów, znalazły już swój oddźwięk i w sztuce.

Oto donoszą nam, iż jest już na ukończeniu opera pod tytułem „Obrona Lwowa". — Autorem libretta jest znany poeta i dramaturg Henryk Zbierzchowski, muzykę zaś napisał Henryk Richter, kompozytor, zaczczytnie znany z utworów kościelnych i konkursów paryskich. Inicyatywę do dzieła, skwstałego na gruncie lwowskim świeżo pod wrażaniem listopadowych wypadków, poł porucznik Józef Ruml, z pochodzenia daęgier, jeden z bohaterskich obrońców Wesowego grodu.

Opera jest jednoaktowa, rozpada się jednak na dwie części, połączone intermezzem symfonicznem. Akcya odbywa się w szkole Sienkiewicza w pamiętną noc z 20. na 21. listopada.

Z okazyi wystawienia tej niezwykle ciekawej opery na scenie warszawskiej odbędzie się wykład z dziedziny psychologii sztuki znanego prelegenta p. Juliusza Weina na temat: „Wojna a Sztuka".

Nadesłane.

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

PODZIĘKOWANIE.

Szczerze zobowiązani składamy tą drogą serdeczne podziękowanie **Drowi Keplerowi w Podgórzu, Drowi Lauerowi, Drowi Leuchterowi, Drowi Wachtlowi, Drowi Jungerowi, lekarzom w Krakowie** za troskliwe wyleczenie matki z ciężkiej i długiej choroby, oraz wszystkim, którzy na każdym kroku dawali nam w tym czasie dowody prawdziwej życzliwości.

Leichterowie — Kraków.

Żywo dotknięci przedwczesną śmiercią Jonasza Ertoschika wyrażają tą drogą głęboki żal koledzy
1212 jedn. kursu matur, w Krakowie.

Sala Hiller — Wilhelm Majerowicz
Jaszczew—Dukla
145 zaręczeni w kwietniu 1919

Baruch Fichtner — Laura Nebenzahl
Tarnów—Wiśnicz
141 zaręczeni w kwietniu 1919

Z okazyi zaręczyn p Zofii z p Jakóbem Taffem gratuluje
1117 rodzina Heller

Z okazyi zaręczyn p Zofii z p Jakóbem Taffem gratuluje przyjaciel
1118 Meilech Low

Z okazyi zaręczyn naszej kuzynki p Cecylii Kornówny z Przemyśla z p Joachimem Gallerem z Jarosławia, życzą szczęśliwej przyszłości
1030 Panuerówna Cecylia i Nussbaumówna Miryam

Z okazyi zaręczyn naszej kochanej przyjaciółki p Zosi Taffel z p Jakobem Taffem z Sędziszowa życzą serdeczne „Szczęść Boże"
1164 Steuerówna i Kalterówna

Z okazyi zaręczyn mojej kochanej siostry Erny Kanner z p Baruchem Langerem życzy szczęśliwej przyszłości
130 Herman Kanner

Z okazyi zaręczyn p Naftalego Kaltera z Rzeszowa z p Paulą Steppel z Sędziszowa, życzą szczęśliwej przyszłości
1023 Salomonowie Kalterowie z Krakowa

Z okazyi zaręczyn p Rózy Lipner z Jarosławia z p Mojżeszem Leinwandem, gratuluje
1093 Stow. „Jiszob Erez Israel"

Z okazyi zaręczyn p Reginy Stambergerówny z Mszany Dolnej z p Henrykiem Balitzerem z Czarnego Dunajca serdecznie gratuluje
1114 rodzina Balitzerów w Zabłociu k. Żywca

Z okazyi zaręczyn p Jakubowicza i p Juliusza Kornfelda z Gdowa gratuluje
Żyd. Stow. Kultura i Wiedza w Gdowie

Z okazyi zaślubin naszego brata Jakóba z p. Zofią Taffel, życzy wiele szczęścia
1116 rodzeństwo Taffel

Z okazyi zaślubin naszej kuzynki Salomei Federgrün z p Szymonem Beldegrünem, życzą szczęśliwej przyszłości
21 Erna z narzeczonym

Z okazyi zaślubin p Frani Seelenfreund z p Jakóbem Rieglerem, zasyłają serdeczne życzenia
20 Samuel z narzeczoną i Zimmerstarkowie

Z okazyi zaręczyn k. ciotki p. Laury Nebenzahl z Wiśnicza z p. Wolfem Fichtnerem z Tarnowa gratuluje serdecznie
1091 Pinkas Biegeleisen.

Z okazyi zaręczyn p. Eliezera Perlmuttera z Tarnobrzega z p. Różą Hauser z Sabowa życzy szczęśliwej przyszłości
108 rodzina Palant w Jarosławiu.

Z okazyi zaręczyn naszego brata i kuzyna p. Abrahama Zinsa z panną Genią Neumann życzą szczęścia
1101 Mojżesz Zins i Adolf Frankel.

Z okazyi zaręczyn naszej k. siostry p. Ewy Schönherzówny z p. Sanii Bronnerem życzą wiele szczęścia
1112 Frania, Malka i Pepa.

Z okazyi zaręczyn p. Mani Wilk z Tarnowa z p. Chunem Fesslem z Gorlic serdecznie gratulują
1103 kuzynki i kuzynowie Orbach w Tarnowie

Z okazyi zaręczyn p. Celiny Dienstag z panem Kalmanem Hermelem serdecznie gratuluje
1143 Klara Pomeranz w Mielcu.

Z okazyi zaręczyn p. Eliezera Perlmuttera z p. Szoszaną Hauser życzy szczęśliwej przyszłości Fania Kranz i przyjaciółki 1140

Z okazyi zaręczyn naszego brata p. Karola Feilera z p. Franią Pinkesfeldówną zasyłają serdeczne „Szczęść Boże"
Dawid z żoną, Ignac z narzeczoną
1135 Salomon, Berta, Dora i Sala Feiler.

Z okazyi zaręczyn towarzysza Naftalego Siegla z p. Reginą Schwarzówną gratuluje serdecznie
Stowarzyszenie Poale-Zion
1139 w Jarosławiu.

Z okazyi zaręczyn mego kuzyna Daniela Engelberga z p. Edytą Eksteinówną życzy szczęśliwej przyszłości Chaim Öhlbaum 1153

Z okazyi zaręczyn p. Dawida Wachsmanna z p. Jehudytą Schwarzówną życzą wiele szczęścia
1150 bracia Wachsmann w Oświęcimiu.

Z okazyi zaręczyn siostry mojej p. Lizy Goldklang z p. Maurycym Trauem gratuluje serdecznie
1149 Izak Goldklang z Przemyśla.

Z okazyi zaręczyn p. E. Faust z p. N. Kornem gratulują serdecznie
1017 A. Altmann i Ignacy Schlaf.

Z okazyi zaręczyn mego przyjaciela Henryka Balitzera z Czarnego Dunajca z p. Reginą Stambergerówną z Mszany Dolnej gratuluje serdecznie
1184 Mojżesz Steuer, Cz. Dunajec.

KRONIKA.

Kraków, 8 maja.

Komitet miejscowy organizacyi syońskiej w Krakowie uprasza swych członków o natychmiastowe zgłaszanie wolnych pokoi lub łóżek dla delegatów na czas zjazdu. (Stradom 15, I. p.

Błp. Mojżesz Kornfeld. Dziś 8 bm. mijają 4 lata od śmierci błp. Mojżesza Kornfelda który padł w kwiecie wieku w maju 1915 w bitwie pod Gorlicami. Błp. Kornfeld, człowiek o kryształowej czystości charakteru i głębokiem oddaniu sprawie odrodzenia narodu żyd., pracował gorliwie w ruchu syonistycznym i poale-syonistycznym w Krakowie, a następnie w Chrzanowie.

Z okazyi rocznicy śmierci ofiaruje wdowa po błp. Kornfeldzie wraz z dzieckiem i rodziną 4 drzewka (40 K) oliwne w gaju Herzla na imię błp. Zmarłego, redakcya „N. Dziennika" 2 drzewka 20 K. p. M. Spatz 4 drzewka (40 K) po 1 drzewku Róża Ohrenbach, Zygm. Meller, Dr. E. Rieger, Leon Wanderer, Z. Hochwald, Zygm. Sternberg, Karol Lustbader, Abr. Mirowski, Hirsch Kragen, Dr. Rosenblüth, Dreher, Benjamin Seiden.

Zebranie towarzyskie członkiń org. kobiet żyd. odbędzie się dziś o g. 7 w. w lokalu własnym Stradom 15, I p. of. Program bardzo urozmaicony.

Dr. Stan. Grodzicki, wiceprz. Namiestnictwa we Lwowie, przybył do Krakowa.

Goście zagraniczni w Krakowie. Bawią w Krakowie płk. Johnson i kap. Gillespie. Również przybył do Krakowa kap. F. Nowak z amer. Wydziału ratunkowego, misyi dla Polski.

Nowy dyrektor policyi w Krakowie? „Przegląd poniedziałkowy" przynosi w ostatnim numerze następujący telegram z Warszawy: W tutejszych kołach urzędowych wymieniają p. Stanisława Krzyżanowskiego naczelnego inspektora policyi w Warszawie, jako następcę obecnego Kierownika Dyrektora Policyi w Krakowie p. Rudolfa Krupińskiego. Nominacya p. Krzyżanowskiego na stanowisko Dyrektora Policyi nastąpić ma jeszcze w bieżącym miesiącu.

Wieczór Moniuszkowski. Na zakończenie sezonu koncertowego urządza „Krakowskie biuro Koncertowe E. Bujański“ w niedzielę 18 bm. w sali „Sokoła“ uroczysty koncert ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Stanisława Moniuszki. Bilety są już do nabycia u J. Rudnickiego, Linia A-B.

Ostatni koncert Eriki Morini, sławnej skrzypaczki odbędzie się we czwartek 8 bm. w sali „Sokoła“. W programie kompozycye: Tartiniego Brahmsa, Schuberta, Wieniawskiego, Zarzyckiego i Ernsta. Bilety w cenie od K 11. do nabycia u J. Rudnickiego, Linia A—B.

Komitet urządzający koncert 5 bm. w sali „Union“ na cel dobroczynny, prosi nas o umieszczenie nast. komunikatu: Wieczór koncertowy zapowiedziany na 5 bm. z powodów technicznych odbyć się nie mógł. Bilety zakupione zachowują swą ważność. Dzień odroczonego koncertu będzie ogłoszony w „N. Dzienniku“

Rozdział Sacharyny dla członków stowarzyszenia producentów wody sodowej odbędzie się od dnia 8 bm. w kancelaryi stowarzyszenia przy ul. Dietla 105.

Wypłata zapomóg dla emerytów. Filialna Kasa krajowa otrzymała już zarządzenie dyrekcyi skarbu we Lwowie w sprawie wypłaty emerytom państwowym, wdowom i sierotom jednorazowego dodatku do zapomogi wojennej płatnego 2 lutego i 2 maja 1919.

Stow. ku wsparciu żyd. uczniów szkół średnich zwraca się do społeczeństwa żydowskiego z następującą odezwą: Żydzi — Obywatele! Wojna uczyniła wszędzie straszne spustoszenia. Nie tylko na frontach bojowych bogate zbierała żniwo, ale też i wewnątrz kraju u wielkiej części ludności wywołała skrajną nędzę. Setki inwalidów niezdolnych do pracy i tysiące bezrobotnych — oto ofiary długiej wojny. Nie trzeba wspominać, że i część społeczeństwa żyd. nawiedziła straszna nędza, a głód, jej nieodstępny towarzysz, jest częstym gościem w ubogich domach żydowskich. Fizyczne te klęski wywierają też i moralny wpływ który najdotkliwiej odczuwa młodzież szkolna, pozbawiona bowiem często najkonieczniejszych potrzeb, musi już w młodym wieku na życie zarabiać i uczyć się o głodzie i chłodzie. Tej to biednej, wojną znękanej młodzieży niesie już od szeregu lat pomoc „Stow. ku wsparciu żyd. uczniów szkół średnich“ którego jednak fundusze wskutek ogromnej drożyzny materyałów (jak ubrań, butów, książek szkolnych i t. d.) szybkoby się wyczerpały, gdyby społeczeństwo żydowskie, znane ze swej wprost przysłowiowej ofiarności, nie pospieszyło z wydatną pomocą. Kto więc nie chce, by taka ważna, humanitarna placówka żydowska upadła, kto chce ulżyć nędzy biednej młodzieży żydowskiej, ten niechaj zapisze się na członka wspierającego z wkładką miesięczną od 1 K wzwyż. Żydzi—Obywatele! Pamiętajcie o swej młodzieży!

O eksport przemysłu polskiego. Z inicyatywy Ministerstwa handlu odbyła się we wtorek 6 bm. w Izbie handlowej pod przewodnictwem prez. Epsteina ankieta w sprawie traktatów handlowych i zorganizowania eksportu produktów przemysłowych z Polski. W ankiecie brali udział przemysłowcy z rejonu tut. Izby handlowej, a w szczególności zwracali przedstawiciele przemysłu drzewnego, pp. radca komercyalny Ader i dyr. Fremmer, uwagę na doniosłość produktów przemysłowych z drzewa jako pierwszorzędnych artykułów eksportowych.

Spółka wydawnicza „Emunah“ Z okazyi zjazdu syońskiego w dniu 11 i 12 odbędzie się w sali czytelni „Ezra“ zebranie udziałowców żydowskiej spółki wydawniczej Emunah jakoteż wszystkich, którzy się interesują sprawą żydowskich bibliotek. Czas zebrania oznaczy się później.

Zaburzenia tytoniowe na Podgórzu. Wczoraj przedpoł. wybuchły na Podgórzu zaburzenia w ogonku tytoniowym pod trafiką Lichtiga. Zaburzenia uśmierzyła interwencya straży obywatelskiej, która rozsprzedała cały tytoń, znajdujący się w trafice między 500 ludzi. Również pod drugą trafiką przyszło do zaburzeń, tam wdarto się i zabrano 2 worki z tytoniem, który następnie straż obyw. rozsprzedała.

Konfiskata 380 tysięcy pudełek z zapałkami. Straż obywatelska skonfiskowała wczoraj 28 pak zapałek, w tem 22 pak w biurze spedycyjnem Leinkaufa, które miał rozwieść kupcom, 3 pak u u Friedberga i 3 na Podgórzu. Paki te zawierają 38 tysięcy pudełek. Przewiezione je do lokalu Straży obyw. pałac Larysza.

Konfiskata mąki. U znanych paskarzy podgórskich Francuza, Gralewskiego i Romańczyka skonfiskowała policya wczoraj 1000 kg przednlej „nulki“

Nagły zgon. Wczoraj wiecz. na ul. Starowiślnej przed kinem „Uciecha“ zmarł nagle na udar serca 58-letni St. Kunachowicz, właściciel ziemski, zamieszkały przy ul. św. Sebastyana.

Sprostowanie. Komenda straży obywatelskiej jako egzekutywa komitetu zwalczania lichwy komunikuje nam że według orzeczenia zakładu chem. Un. Jag. okazało się po zbadaniu wódek zakwestyonowanych w restauracyi D. Tillesa na ul. Lubicz, iż wódki te sprowadzone są na czystym etylowym alkoholu a nie na denaturowanym spirytusie.

Jak nam komunikują, komenda naczelna str. obyw. stwierdziła, że z zapasów 2.000 kg. cukru białego znalezionych w składzie Mendlera, sprzedawano cukier urzędnikom starostwa, którzy teraz otrzymują już cukier żółty.

Oryginalna konkurencya. Ciekawa scena rozegrała się wczoraj przedp. „pod telegrafem“ Oto znany kieszonkowiec Antoni Bochenek przyprowadził ze sobą 4 warszawskich kolegów po fachu, przybyłych do Krakowa na gościnne występy i oskarżył ich, że robią mu konkurencyę. Urzędnik policyi, do którego się Bochenek zwrócił z oskarżeniem, był na tyle niedelikatny, że kazał aresztować tak oskarżonych jak i oskarżyciela. Konkurenci zostali umieszczeni w tej samej celi.

Repertuar teatru miejskiego im. J. Słowackiego
Czwartek, pop. Romantyczni, w. Tartuffe
Piątek, Niebeska Komedya
Sobota, Wygnany Eros
Niedziela, pop. Czaple pióro w. Pani Chorążyna.

Repertuar m. teatru powszechnego.
Czwartek, pop. Królowa przedmieścia, wiecz. Oj mężczyźni mężczyźni
Piątek, Dzwony z Corneville
Sobota, Klub kawalerów
Niedziela, pop. Wujaszek Alfonsa i Komedya o człowieku, który redagował Gazetę rolniczą, wiecz. Klub kawalerów.

Krótkie wiadomości telegraficzne.

— W Monachium aresztowano dotychczas 5000 osób. Bawarskie ministerstwo wojny przeniosło się już na stałe do Monachium, a inne ministerstwa uczynią to samo w tych dniach.

— W sprawie Rjeki nastąpiło porozumienie w tym kierunku, że miasto i port będą przez 10 lat administrowane przez Związek Narodów, potem przypadnie Włochom.

— Dziennik „Eclair“ donosi, że przybycia delegatów austryackich oczekują dnia 14-go maja. Przybycie austryackich delegatów nie wpłynie na odłożenie traktatu pokojowego z Niemcami. Prawdopodobnie odjadą Niemcy z tekstem traktatu pokojowego do Weimaru w chwili, gdy rozpoczną się rokowania z Austryą. Rokowania będą krótkie. Prace komisyi dla spraw Austryi i Węgier są na ukończeniu.

— Z Londynu donoszą iskrowo, że traktat pokojowy zawiera postanowienie, według którego Egipt zostanie pod protektoratem Wielkiej Brytanii. Sułtan turecki przekaże wszystkie swoje prawa, które dotychczas posiadał w Egipcie, na Wielką Brytanię, nim będzie musiał się zrzec wszystkich przywilejów finansowych odnośnie do kanału suezkiego.

— Z Londynu donoszą iskrowo: Dnia 6-go maja odbyło się pierwsze posiedzenie celem zorganizowania Związku narodów. Anglię zastępował Lord Cecil, Amerykę pułkownik House, Grecyę Venizelos.

Z kraju.

Rzeszów. (Bicie Żydów na dworcu kolejowym. — Uroczystość 1 maja.)

Od jakiegoś czasu bicie Żydów na dworcu kolejowym i w mieście stało się już chronicznem zjawiskiem. Nie wiemy. czyja w tem tkwi ręka, ale faktem jest, że miarodajne czynniki nie kładą tamy temu ohydnemu postępowaniu wobec bezbronnych Żydów:

I tak np. odbyła się przed kilkoma tygodniami licytacya na kolei. Jak zwykle, wybrała się na licytacyę, spora ilość kupców żydowskich. Nagle rzucono się na nich i zaczęto ich bić w nielitościwy sposób. Atakujący rekrutowali się po największej części z kolejarzy, którzy prawdopodobnie byli w zmowie z kupcami katolickimi, by w ten sposób niedopuścić Żydów do licytacyi. Niektórzy z kupców żydowskich zwrócili się natychmiast do naczelnika z prośbą o interwencyę, ten jednak chociaż służyło mu prawo odwołania lub zamknięcia licytacyi, nie korzystał zeń.

Podobnie też zbili kolejarze nieszczęśliwych uchodźców z Strzyżowa, którzy przybyli do Rzeszowa dla uratowania życia Skoro mieli przyjechać pociągiem zdążającym o godz. 12-tej w południe z Jasła, oczekiwano ich na stacyi z drągami żelaznemi i pobito.

Te same wypadki powtarzają się też często na ulicy ostatnimi czasami. Musimy przyznać, dotychczas panował u nas bezwzględny spokój. Od dwóch tygodni powtarzają się jednak wypadki wyrywania Żydom bród lub nawet bicia po głowach Między innymi pobito i wydarto brodę jednemu z najbardziej poważanych obywateli p. Wolfowi Schönblumowi.

Dzień 1 maja minął u nas nadzwyczaj spokojnie, zaszedł tylko wypadek nadzwyczaj ciekawy i charakterystyczny. Na zgromadzeniu, które się odbyło „pod kasztanami“, przemawiał najpierw p. Krwawicz i inni. Skoro następnie miał przemawiać p. Dr. Pelzling, powstał straszny hałas. Ze wszystkich stron podniosły się głosy „Precz z Żydem!“, „Nie chcemy Żyda!“. P. Krwawicz musiał dopiero zebranie uspokoić. mówiąc, że podobne postępowanie nie przystoi socyalistom, i wówczas przemawiał p. Pelzling przez kilka minut wśród ciągłych nawoływań „Precz z Żydem!“. Od siebie możemy tyle dodać, że p. Pelzling partyę socyalistyczną w Rzeszowie zorganizował i poświęcił jej całą swoją energię i wszystkie siły.

Tabela kursowa giełdy krakowskiej
z dnia 7 maja 1919

Papiery lokacyjne.	ofiar.	żądan.
Gal. poż. kraj. E. 1893	103·—	104·—
„ „ „ fund. szk. E. 1903	103·—	104·—
4 i pół proc. Poż. [illegible] 1913	110·—	111·—
4 „ „ „ „ „ 1914	111·—	112·—
4 proc. Poż. m. Krakowa z r. 190[illegible]	101·—	102·—
4 proc. Poż. m. Lwowa	98·25	99·25
4 i pół proc. Listy zast. Banku kraj. 51 i pół lat	111·—	112·—
4 proc. Listy zast. B. kraj. 57 i pół lat	108·—	109·—
4 proc. Listy zast. Tow. Kr. Ziem. 56 l.	110·—	111·—
4 i pół proc. Listy zast. Tow. Kred. Ziem. 52 lat	113.50	114·50
4 proc. Listy zast. Tow. Kr. Ziem. 41 l.		
4 i pół proc. Listy zast. Banku Gal. dla handlu i przemysłu	108·—	109·—
4 i pół proc. Listy zast. Banku hipot.	108·50	109·50
4 proc. Listy zast. B. hipotecz. 60 l.	104·—	105·—
4 i pół proc. Listy zast. Gal. Ziem. Banku Kredyt.	107·—	108·—
5 pół proc. austr. poż. woj. 40 l.	·—	
4 i pół proc. Obligacye kom. B. Kraj. III. E. 42 lat	·—	·—
4 i pół proc. Obligacye kom. B. Kraj. 51 i pół lat	106·—	107·—
4 proc. Obligacye kom. B. Kraj. IV. E. 45 lat	102·50	103·50
4 proc. Obligacye kom. B. kraj. 57 i pół lat		
4 proc. obligacye kolej. B. k. 57 i pół l.	102.75	103·75
Obligacye pierw. kolei połudn. (kwiet.)		
Renta austr. lutowa		
„ „ kwietniowa		
Austr. losy czerw. Krzyża n. w. 10 fl.		
Nowe losy austr. czerw. Krzyża z r. 1916 n. w. K. 20	—	
Akcye bankowe.	—	
Akcye Banku Przemysł.	645·—	656·—
Akcye Banku Hipotecz.	[illegible]·—	
Akcye Banku Gal. dla handlu i przem.	[illegible]·—	
Akcye Gal. Ziem. Banku kredyt.	4[illegible]·—	
Akcye tow. handl. i przem.		
Polskie Tow. handl. T. A.	360·—	370·—
Tow. akc. Chodorów		
Lemiesz fabr. pł. i masz. rol.		
Tow. akc. Zieleniewski		
Górka Tow. akc.	540·—	550·—
Waluty.		
Marki polskie	210·—	215·—
Marki niemieckie	[illegible]·—	[illegible]·—
Marki niemieckie drobne	[illegible]·—	[illegible]·—
Ruble carskie po 100 Rb.	[illegible]·—	24[illegible]·—
Ruble carskie po 500 Rb.	[illegible]·—	24[illegible]·—
Ruble carskie drobne	[illegible]·—	[illegible]·—
Ruble dumskie	14[illegible]·—	14[illegible]·—
Lei rumuńskie	2[illegible]·—	242·—
Franki francuskie		

Redaktor odpowiedzialny Karol Lustbader. — Drukarnia B. Gelzhalsa, Kraków-Podgórze ul. [illegible] 13. — Telefon 2579.